

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyní Mgr. Karolínou Tylovou, LL.M. ve věci

žalobkyně: **B.Ž.** narozená ■■■
bytem ■■■
zastoupena advokátkou Mgr. Petrou Krnošovou
sídlem Arbesova 409, 470 01 Česká Lípa

proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, IČO: 00006963
sídlem Křížová 1292/25, 150 00 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 4. 2017, č. j. ■■■,

takto:

- I. Žaloba proti rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 25. 4. 2017, č. j. ■■■, se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobkyně advokátce Mgr. Petře Krnošové se přiznává odměna za zastupování žalobkyně ve výši 1 573 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Ústí nad Labem ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. B.

Odůvodnění:

I. Žaloba

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně domáhala zrušení shora označeného rozhodnutí žalované, kterým byly zamítnuty její námitky a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 10. 3. 2017, č. j. R-10.3.2017-434/520704279/223-120173. Tímto prvostupňovým rozhodnutím žalovaná dle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), žalobkyni uložila povinnost vrátit přeplatek na starobním důchodu pana ■■■, narozeného dne ■■■, trvale bytem ■■■, v částce 14 708 Kč, který vznikl za období od 10. 1. 2017 do 9. 2. 2017, a to do 8 dnů od právní moci prvostupňového rozhodnutí.
2. Žalobkyně v žalobě namítala, že se s panem ■■■ rozvedla již v roce 2014 a od té doby s finančními prostředky na jeho účtu žádným způsobem nenakládala. Pan ■■■ se od žalobkyně odstěhoval a žalobkyně o něm neměla žádné zprávy. Žalobkyně zdůraznila, že byla přesvědčena, že dispoziční právo ke svému účtu jí pan ■■■ zrušil. Jelikož se jednalo o účet, jehož vlastníkem byl pan ■■■, domnívala se, že dispoziční právo k tomuto účtu jí může zrušit pouze on. Žalobkyně neměla žádné povědomí o tom, že na účet pana ■■■ byla připsána částka 14 708 Kč a s touto částkou rozhodně nedisponovala. Pokud banka použila tuto částku na úhradu trvalých příkazů pana ■■■, případně na úhradu jeho dluhů, je žalobkyně přesvědčena, že tak učinila v rozporu se zákonem, neboť smrtí pana ■■■ muselo dojít i k zániku jeho příkazů a finanční prostředky tak měly být na účtu k dispozici. Žalobkyně proto navrhovala, aby napadené rozhodnutí žalované bylo zrušeno a věc vrácena žalované k dalšímu řízení.

II. Vyjádření žalované

3. K žalobě se písemně vyjádřila žalovaná, která uvedla, že ve věci postupovala dle § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění ve znění účinném ke dni úmrtí pana ■■■, tj. k 24. 12. 2016. Toto ustanovení je pro žalovanou závazné a neumožňuje stanovení jiné odpovědné osoby za vrácení přeplatku, než jediného disponenta s účtem, kterým byla žalobkyně. Jedná se o případ objektivní odpovědnosti, k jejímuž vzniku se nevyžaduje zavinění. Jestliže zákon o důchodovém pojištění stanoví, že má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného jiná osoba než oprávněný, je tato jiná osoba povinna vrátit plátcí důchodu splátky důchodu oprávněného, které byly připsány na takový účet po dni, za který náležela poslední výplata důchodu zemřelého oprávněného, má jeho plátce nárok na vrácení vyplacených částek, aniž je třeba zkoumat, zda a na kolik žalobkyně vznik přeplatku zavinila. Se skutečnostmi, které žalobkyně v žalobě uvádí, zákon o důchodovém pojištění nespojuje zánik odpovědnosti žalobkyně, coby jediného disponenta s účtem, za vrácení přeplatku. Z vyjádření peněžního ústavu, jenž ke dni úmrtí pana ■■■ vedl příslušný bankovní účet (České spořitelny a.s.), na který byla dne 9. 1. 2017 částka ve výši 14 708 Kč poukázána, jasně vyplývá, že žalobkyně měla dispoziční právo k danému účtu ke dni úmrtí pana ■■■ a pozbyla je až dne 15.

1. 2017. Žalovaná odkazovala na stávající judikaturu správních soudů k této otázce, zejména na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, č. j. 10 Ads 58/2014 - 35, který řešil obdobnou skutkovou situaci, odpovědnost bývalé partnerky zemřelého oprávněného za vznik na přeplatku na důchodu, která měla v době smrti dispoziční právo k jeho účtu, ač s ním několik let před jeho smrtí již nežila. Žalovaná proto navrhovala žalobu jako nedůvodnou zamítnout.

III. Napadené rozhodnutí

4. V napadeném rozhodnutí žalovaná konstatovala, že dle § 116 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, se dávky důchodového pojištění vyplácí dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky. Žalovaná jakožto plátce starobního důchodu oprávněného stanovila v jeho případě výplatní den na 10. kalendářní den v měsíci. Oprávněný zemřel dne 24. 12. 2016, tímto dnem mu zanikl nárok na starobní důchod. Poslední splátka důchodu tak náležela za období od 10. 12. 2016 do 9. 1. 2017. Oprávněnému byl však na jeho účet vedený u České spořitelny, a.s. připsán dne 9. 1. 2017 starobní důchod ve výši 14 708 Kč za období od 10. 1. 2017 do 9. 2. 2017, tj. za období následující po jeho smrti, za které mu již tato dávka nenáležela. Na jeho starobním důchodu tak vznikl přeplatek za dobu od 10. 1. 2017 do 9. 2. 2017 v celkové výši 14 708 Kč. Žalovaná požádala dopisem ze dne 12. 1. 2017 Českou spořitelnu, a.s. o vrácení částek důchodů poukázaných na účet po smrti oprávněného. Na tuto žádost bylo ze strany České spořitelny a.s. reagováno dne 19. 1. 2017 s tím, že jí nelze vyhovět, neboť na účtu není dostatek prostředků. Následně obdržela žalovaná sdělení České spořitelny, a.s., že k účtu měla kromě oprávněného, jakožto majitele účtu, dispoziční právo i žalobkyně. Žalovaná dále citovala § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění, jehož účelem je zajištění vrácení částek důchodu poukázaných na účet, které z důvodu úmrtí důchodce již nenáleží. Žalovaná zdůraznila, že toto ustanovení má závazný charakter a neumožňuje stanovení jiné odpovědné osoby za vrácení přeplatku, než disponenta s účtem, kterým je žalobkyně. Jedná se o případ tzv. objektivní odpovědnosti, k jejímuž vzniku se nevyžaduje zavinění. Žalovaná zdůraznila, že prošetřila existenci dispozičního práva v námitkovém řízení a bylo potvrzeno, že žalobkyni svědčilo dispoziční právo k účtu oprávněného v období od 12. 1. 1998 do 15. 1. 2017. V souladu s § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění, je proto žalobkyně jako osoba mající právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného povinna vrátit žalované přeplatek ve výši 14 708 Kč a žalovaná má vůči ní nárok na vrácení této částky.

IV. Posouzení soudem

5. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházející v řízení dle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a mezích uplatněných žalobních bodů, vycházejí přitom ze skutkového a právního stavu v době rozhodování správního

orgánu
s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s.

v souladu

6. Dle § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění „*Má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného jiná osoba než oprávněný, je tato jiná osoba povinná vrátit plátcí důchodu splátky důchodu oprávněného, které byly připsány na takový účet po dni, za který náležela poslední výplata důchodu zemřelého oprávněného. Není-li takové osoby, jsou povinny plátcí důchodu vrátit tyto splátky důchodu postupně manžel (manželka), pokud mu (jí) po zemřelém oprávněném vznikl nárok na vdovecký (vdovský) důchod, a dále děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti; nelze-li takto vrátit tyto splátky důchodu, považují se tyto splátky důchodu za dluh oprávněného, který se vypořádá v rámci dědictví.*“
7. Ve shodě s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu (srov. zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014, č. j. 10Ads 58/2014 - 35) je třeba konstatovat, že § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění je skutečně formulován jako objektivní odpovědnost osob zde vymezených. Zákon nezná ani žádnou kategorii zproštění se odpovědnosti (liberace). Žalobkyně proto byla správním orgánem zcela po právu označena jako subjekt, jež má přeplatek na důchodě vyplacený na účet oprávněného zemřelého vyplatit.
8. Žalobkyně namítala, že měla za to, že její dispoziční právo k účtu oprávněného zemřelého bylo zrušeno, protože s oprávněným zemřelým již několik let nežila, a že to byl oprávněný zemřelý, kdo tak měl učinit. Tato úvaha je však nesprávná. Žalobkyně se neměla spoléhat na to, že dispoziční právo zruší oprávněný zemřelý, ale sama měla v této věci učinit potřebné kroky. Nebylo tedy na nikom jiném než na žalobkyni, aby si svá práva po ukončení vztahu střežila. S oprávněním disponovat s prostředky na účtu, jež žalobkyně ve vztahu k účtu oprávněného zemřelého měla, souvisí též příslušné povinnosti. Bylo tedy pouze na žalobkyni, aby si v případě nesouhlasu s existencí dispozičního práva toto právo v bance zrušila. Tím by se snadno vyvarovala nyní posuzovaných dopadů zákona o důchodovém pojištění.
9. Objektivní odpovědnost je zcela nezávislá na skutečnosti, zda bylo s peněžními prostředky na účtu oprávněného vůbec nějak nakládáno, na čí příkaz se tak stalo, jak byly peněžní prostředky využity (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2016, č. j. 9 Ads 183/2015 - 29 a ze dne 3. 2. 2016, č. j. 3 Ads 107/2015 - 23). Povinnost žalobkyně vrátit přeplatek na důchodu není vázána na skutečnost, zda s přeplatkem skutečně disponovala, nebo jinak zavinila, že přeplatek nemohl být z účtu vrácen pro záporný zůstatek na účtu. Žalobkyně má právo případně vymáhat soukromoprávními prostředky po třetích osobách, které s neprávem vyplacenou dávkou starobního důchodu naložily, náhradu toho, o co se obohatily.

V. Závěr a náklady řízení

10. Z uvedených důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítnul postupem podle § 78 odst. 7 s. ř. s.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. B.

11. Podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Ustanovení odst. 1 neplatí, mělo-li být právo na náhradu nákladů řízení přiznáno správnímu orgánu ve věcech důchodového pojištění, nemocenského pojištění, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče.
12. V souzené věci byl úspěšný správní orgán, protože se však jednalo o věc důchodového pojištění, na náhradu nákladů řízení nemá právo. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
13. Ustanovené zástupkyni náleží odměna v souladu s § 9 odst. 2 ve spojení s § 7 a § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif) ve znění vyhlášky 486/2012 Sb., ve výši 1 000 Kč (převzetí a příprava zastoupení). Výše hotových výdajů byla stanovena podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, taktéž za jeden úkon právní služby, ve výši 300 Kč. Zástupkyni žalobkyně tedy náleží odměna ve výši 1 300 Kč zvýšená o odpovídající částku DPH ve výši 273 Kč, celkem tedy 1573 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Ústí nad Labem do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. B.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec dne 26. února 2018

Mgr. Karolína Tylová, LL.M.
soudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje M. B.